

قاطعت استالین راه گریز را بر چرچیل بست

شرکت کنندگان کنفرانس بارها به مسئله "اورلرد" و جبهه جنوب فرانسه بازگشتند، اما به تصمیم درباره زمان باز کردن این جبهه حتی یک گام نزدیک نمی شدند. ضمناً چرچیل از کوشش برای تعویض "اورلرد" با عملیات در دریای مدیترانه و یا در بالکان منصرف نمی شد. در یکی از جلسات عمومی وی دوباره اعلام کرد که انگلیس در منطقه مدیترانه ارتش قابل ملاحظه ای دارد و می خواهد که آن را که بیکار مانده وارد عملیات کند. چرچیل اعلام کرد به همین دلیل است که او می خواهد هیأت نمایندگی شوروی این مسئله و جوانب گوناگون آنرا برای بهترین نحوه استفاده از نیروی موجود در منطقه مدیترانه بررسی کند. نخست وزیر بریتانیا یک سلسله مسائلی را مطرح کرد که به گمان وی می بایست مورد مطالعه دقیق قرار گیرد.

قبل از هر چیز وی این موضوع را مطرح کرد که چه کمکی می توان برای عملیات "اولرود" کرد. اگر از نیروی مستقر در منطقه مدیترانه استفاده شود، ارزش آن را دارد تا در حرکت بطول شبه جزیره آیین برای سرکوبی نیروی دشمن سرعت بیشتری بکار رود؟ همچنین در صورتیکه ترکیه وارد جنگ شود می شود جزیره رودوس را تسخیر کرد. یک امکان دیگر عبارت از آنست که از این نیرو در جنوب فرانسه برای تقویت عملیات اورلرد استفاده شود. هیچ یک از امکانات مذکور بعید نیست، منتهی مسئله زمان مطرح است. استفاده از لشکرهای موجود اعم از اینکه در کدام یک از سه عملیات برشمرده شده در گیر باشند بدون تاخیر در عملیات اورلرد و یا جلب بخشی از وسائل حمل نیرو از اقیانوس هند امکان ندارد.

چرچیل اعلام کرد:

- ما بر سر همین دوراهی قرار گرفته ایم. این که کدام تصمیم را بگیریم. می خواهیم نظر مارشال استالین را در مورد وضع عمومی سوق الجیشی بشنویم، چون تجربه نظامی متحدین روس ما می توان در تصمیم صحیح ما را یاری کند. رئیس هیأت نمایندگی بریتانیا ادامه داد:

- اما یک مسئله دیگر هم برای ما وجود دارد و آن جنبه سیاسی است که از جنبه نظامی مهم تر است. منظور من بالکان است. در آنجا ۲۱ لشکر آلمانی و پادگان هائی مستقرند. از جمله ۵۴ هزار سرباز آلمانی در جزایر دریای اژه متمرکزاند. همچنین ۱۲ لشکر بلغاری در بالکان هستند. چرچیل ضمن اشاره به اهمیت نیروی دشمن مستقر در بالکان اطمینان داد که انگلستان منافعی با تمایلات جاه طلبی در بالکان ندارد، فقط می خواهد ۲۱ لشکر آلمانی را در بالکان زمین گیر کند و در صورت امکان آنها را نابود سازد. چرچیل اطمینان داد:

- ما می خواهیم دوستانه با متحدین روسمان همکاری کنیم.

این اطمینان دادن ها قانع کننده نبود و بهمین دلیل، نماینده شوروی دوباره اعلام کرد که عملیات "اورلرد" باید در میان مسائل نظامی مسئله عمده و قاطع تلقی گردد. استالین حرفش را ادامه داد:

- البته روس ها نیاز به کمک دارند. وقتی هم مسئله کمک به خودمان مطرح باشد ما از آنهایی انتظار کمک داریم که باید عملیات پیش بینی شده را انجام دهند. ما کمک موثر انتظار داریم.

استالین اضافه کرد:

- قبل از هر چیز لازم است که زمان شروع عملیات "اورلرد" بتأخیر نیفتد. همچنین باید تقویت "اورلرد" با پیاده کردن نیرو در جنوب فرانسه همراه شود. بنظر هیات نمایندگی شوروی بهتر است تمام این مسائل در جریان کنفرانس حل شود و ما دلیلی علیه امکان این تصمیم نمی بینیم.

روزولت وارد بحث شده، گفت که به زمان اهمیت بسیار می دهد و اگر موافقت کلی با عملیات "اورلرد" در میان باشد باید در مورد موعد انجام آن توافق نظر داشت. بنظر روزولت می توان یکی از این دو راه حل را قبول کرد:

۱- عملیات "اورلرد" یا در هفته اول ماه مه انجام شود و یا کمی به تعویق بیفتد. تأخیر در عملیات "اورلرد" ممکن است به خاطر یکی دو عملیات در دریای مدیترانه صورت گیرد که مستلزم وسائل حمل نیرو و جنگنده است.

۲- عملیاتی در بخش شرقی دریای مدیترانه انجام شود و اگر در این ضمن موفقیتی بدست نیامد باید وسائل و نیروی اضافه به آنجا انتقال داد. رئیس جمهور امریکا حرفش را ادامه داده گفت:

- بنابراین ستادهای ما باید طوری نقشه های عملیات در بالکان را تهیه کنند که زبانی به "اورلرد" وارد نشود. استالین حرف رئیس جمهور را تصدیق کرد و افزود:

- در صورت امکان خوب بود اگر عملیات "اورلرد" در حدود ماه مه، مثلاً ۱۵-۲۰ ماه مه انجام می شد.

چرچیل جواب داد:

- من نمی توانم چنین تعهدی بدهم.

استالین واکنشی آرام ولی قطعی نسبت به این گفته از خود نشان داد:

- اگر اورلرد در ماه اوت انجام شود، در اینصورت بخاطر هوای بد نتیجه ای نخواهد داد. ماه های آوریل و مه برای "اورلرد" مناسب تر از همه است.

چرچیل بالحن آشتی آمیز گفت:

- گمان می کنم اختلاف نظر ما آنقدر نیست که بنظر می رسد. من حاضرم هر آنچه از دست دولت انگلستان بر می آید انجام دهم تا عملیات "اورلرد" در کوتاه ترین مدت ممکن آغاز شود. اما فکر نمی کنم که باید نسبت به آن امکانات زیادی که در دریای مدیترانه وجود دارد بی تفاوت بود و آن را نفی کرد. البته استفاده از آنها باعث دو سه ماه تأخیر در انجام "اورلرد" خواهد شد. بنظر ما نیروی بریتانیا نباید طی ۶ ماه بیکار بماند. این نیرو باید با دشمن نبرد کند و بکمک متحدین امریکائی ما امیدواریم لشکرهای آلمانی در ایتالیا نابود شوند. ما نمی توانیم در ایتالیا بیکار بمانیم والا تمامی کارزار ما در آنجا خراب می شود. ما باید به دوستان روسمان کمک کنیم...

- بدین ترتیب چرچیل دوباره به گفته خود در باره گسترش عملیات در منطقه مدیترانه بازگشت. موضوع را طوری عنوان کرد که گویا بهترین طریقه کمک به اتحاد شوروی است.

استالین با لحن استهزا آمیز تذکر داد:

- از حرف چرچیل چنین بر می آید که گویا روس ها از انگلیسی ها انتظار دارند دست به عملیات نزنند!

مذاکرات گره خورده و کار پیش نمی رفت. روزولت پیشنهاد کرد کمیسیون نظامی مامور شود مذاکرات پیرامون مسائل حل نشده را ادامه دهد. استالین با قعطیت مخافت کرد:

- هیچ کمیسیون نظامی لازم نیست. ما می توانیم همه مسائل را در همین کنفرانس حل کنیم. ما باید مسئله مربوط به زمان، فرماندهی کل و نیز ضرورت عملیات کمکی در جنوب فرانسه را حل کنیم....

چرچیل تذکر داد:

- در مورد تعیین موعد عملیات "اورلرد" باید گفت که اگر قرار باشد مسائل سوق الجیشی توسط کمیسیون نظامی تحقیق شود...
استالین میان حرف او پریده و گفت:
- ما نیازمند هیچ تحقیقی نیستیم.

روزولت چون احساس کرد جلسه به سمت تشنج می رود با عجله وارد بحث شده و گفت:
- ما همه اطلاع داریم که بین ما و انگلیسی ها اختلاف نظر زیادی نیست. من مخالف تاخیر در عملیات "اورلرد" هستم. در صورتیکه چرچیل بیشتر روی اهمیت عملیات در دریا مدیترانه تاکید می کند. کمیسیون نظامی می توانست این مسائل را روشن سازد.
استالین تکرار کرد:

- خودمان می توانیم این مسائل را حل کنیم، زیرا نسبت به کمیسیون نظامی اختیارات بیشتری داریم. با اجازه شما می خواستم از انگلیسی ها بپرسم آیا به عملیات "اورلرد" ایمان دارند و یا فقط برای آرامش خاطر روس ها حرفش را می زنند؟
چرچیل پاسخ داد:

- اگر شرایط مطرح شده در کنفرانس مسکو فراهم شود، در اینصورت با شروع عملیات "اورلرد" ما موظف خواهیم بود تمام نیروی ممکن را علیه آلمانی ها انتقال دهیم...
شرایطی را که چرچیل ذکر کرد مدتی قبل از دیدار تهران در کنفرانس وزرای خارجه سه قدرت در مسکو تعیین شده بود. این شرایط پیش بینی می کرد در کدام موارد پیاده کردن نیرو از طریق لامانش می تواند به موفقیت برسد: در لحظه مداخله به خاک فرانسه در آنجا نباید بیش از ۱۲ لشکر سیار آلمانی باشد و آلمانی ها نباید طی ۶۰ روز امکان پیدا کنند بیش از ۱۵ لشکر برای تقویت نیروی خود به فرانسه اعزام نمایند.

منظور چرچیل از یادآوری این شرایط آن بود که در شرایط معین عملیات "اورلرد" ممکن بود امکان پذیر گردد. نتیجه اینکه مسئله "اورلرد" پس از بحث طولانی دوباره به بن بست رسیده بود. بنظر می رسید که ادامه مذاکره اصلا معنی ندارد. استالین ناگهان از جایش بلند شد و خطاب به مولوتف و وروشیلف گفت:

- برویم. دیگر اینجا کاری نداریم. کار ما در جبهه زیاد است...
- چرچیل که آشکارا ناراحت شده بود گفت که منظورش درست درک نشده است.
روزولت برای اینکه از تشنج محیط بکاهد با لحن آشتی آمیزی گفت:
- حالا بسیار گرسنه ایم. بنابراین پیشنهاد می کنم جلسه را قطع کنیم تا در ضیافت ناهار که امروز مارشال استالین می دهد حضور یابیم...

روز بعد، وقتی سران سه کشور سر میز صبحانه حاضر شدند خیلی زود معلوم شد روزولت عمیقا خوشحال است. او با شکوه خاصی خطاب به حاضران گفت:

- آقایان! می خواهم خبر خوشی به مارشال استالین بدهم. مطلب اینجاست که امروز ستادهای کل با شرکت نخست وزیر بریتانیا و رئیس جمهور امریکا پیشنهاد زیر را قبول کردند:
عملیات "اورلرد" برای ماه مه سال ۱۹۴۴ تعیین شده و با تقویت از طرف نیروی پیاده در جنوب فرانسه انجام خواهد شد. قدرت این عملیات کمکی به مقدار موجودی وسائل پیاده کردن نیرو در آن روز بستگی خواهد داشت."

نمایندگان شوروی ظاهر را با خونسردی از این اعلامیه استقبال کردند. فقط رنگ پریذگی غیر عادی و صدای بی‌طنین استالین احساسات وی را آشکار ساخت. او سرش را به علامت خرسندی کمی پائین آورد و گفت:

- من از این تصمیم راضی‌ام...

چند دقیقه همه سکوت کردند. بعد چرچیل گفت که تاریخ دقیق آغاز عملیات هوای آن ماه بستگی دارد. استالین اضافه کرد که او البته تاریخ دقیق را درخواست نمی‌کند و برای تدقیق آن بدون شک یکی دو هفته در ماه مه لازم خواهد بود. سپس اعلام کرد:

- من می‌خواهم به چرچیل و روزولت اطمینان بدهم که روس‌ها برای لحظه شروع عملیات پیاده کردن نیرو در فرانسه ضربه سختی بر آلمانی‌ها وارد خواهند کرد.

روزولت از استالین از بابت این تصمیم تشکر کرد و ضمناً متذکر شد که این امر آلمانی‌ها را از امکان انتقال نیروهایشان به غرب محروم خواهد ساخت.

اینجا مذاکره کنفرانس تهران پیرامون مساله افتتاح جبهه دوم در شمال فرانسه خاتمه یافت.

تعهداتی را که انگلیس و آمریکا در آن روز کرده بودند عملاً در موعد تعیین شده برآورده شد: عملیات "اورلرد" در تاریخ ۶ ژوئن سال ۱۹۴۴ آغاز گردید.